

Володимир Кладієв*

МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ЄДИНІЙ ДЕРЖАВНІЙ ІНФОРМАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

У статті досліджено методологічні та інституційні засади формування облікової інформації в єдиній державній інформаційній системі публічного управління (ЄДІС) в умовах цифрової трансформації держави. Обґрунтовано, що традиційна модель бухгалтерського обліку, орієнтована переважно на формування фінансової звітності підприємств, є недостатньою для задоволення сучасних управлінських потреб органів публічної влади, зокрема в аграрному секторі економіки, який характеризується високою залежністю від нефінансових, просторових і ресурсних параметрів. Доведено, що ефективна інтеграція облікової інформації в систему публічного управління потребує переходу від логіки автономного формування звітних форм до логіки узгодженого управлінського запиту, реалізованого через зведений протокол фінансових і нефінансових показників. Запропоновано розглядати бухгалтерський облік як багаторівневу інформаційну систему, що функціонує на мікро-, мезо- та макрорівнях, де первинні облікові дані суб'єктів господарювання трансформуються у верифікований інформаційний ресурс для регіонального та загальнодержавного управління. Особливу увагу приділено методичній адаптації фінансового та управлінського обліку до вимог ЄДІС, яка передбачає розширення об'єктів обліку за рахунок нефінансових параметрів (земельні ресурси, біологічні активи, трудовий потенціал, територіальна прив'язка) та формування багатовимірного первинного облікового запису. Обґрунтовано роль декомпозиції управлінських показників у систему облікових атрибутів як інструменту забезпечення відтворюваності, трасованості та методологічної єдності даних. Розкрито значення інституційно-алгоритмічного забезпечення цифровізації обліку, яке полягає в нормативному закріпленні алгоритмів формування показників ЄДІС як самостійного об'єкта регулювання. Показано, що методичні рекомендації до ЄДІС мають забезпечувати формалізований зв'язок між обліковими записами, аналітичними розрізами та агрегованими управлінськими показниками, незалежно від програмного забезпечення та відомчої належності користувачів. Зроблено висновок, що реалізація запропонованих методологічних та інституційних підходів створює передумови для впровадження принципу «подано один раз – використано багаторазово», підвищення якості та прозорості державних управлінських рішень і трансформації бухгалтерського обліку з інструмента звітування у системоутворювальний елемент публічного управління.

Ключові слова: бухгалтерський облік, облікова інформація, публічне управління, Єдина державна інформаційна система, ЄДІС, методологічна адаптація обліку, мезооблік, управлінські показники, цифровізація, аграрний сектор.

Лит. 19.

DOI: 10.32752/1993-6788-2026-1-295-424-440

ORCID ID: 0009-0003-9333-8691

Volodymyr Kladiiev

METHODOLOGICAL AND INSTITUTIONAL FOUNDATIONS FOR THE FORMATION OF ACCOUNTING INFORMATION IN THE UNIFIED STATE INFORMATION SYSTEM OF PUBLIC GOVERNANCE

The article examines the methodological and institutional foundations for the formation of accounting information within the Unified State Information System of Public Governance (USIS)

* National Scientific Centre «Institute of Agrarian Economics». Ukraine.

in the context of the digital transformation of the state. It is substantiated that the traditional model of accounting, primarily focused on the preparation of financial statements at the enterprise level, is insufficient to meet the contemporary managerial needs of public authorities, particularly in the agrarian sector of the economy, which is characterized by a high dependence on non-financial, spatial, and resource-based parameters. The study proves that effective integration of accounting information into the public governance system requires a transition from the logic of autonomous reporting forms to the logic of a consolidated governmental management request implemented through a unified protocol of financial and non-financial indicators. Accounting is conceptualized as a multi-level information system operating at the micro, meso, and macro levels, where primary accounting data generated by business entities are transformed into a verified information resource for regional and national governance. Special attention is devoted to the methodological adaptation of financial and management accounting to the requirements of the USIS, which involves the expansion of accounting objects through the inclusion of non-financial parameters such as land resources, biological assets, labor potential, and territorial affiliation. It is argued that the formation of a multidimensional primary accounting entry ensures managerial relevance of data at the stage of initial recording rather than at the reporting stage. The role of decomposing management indicators into a system of accounting attributes is substantiated as a key instrument for ensuring data reproducibility, traceability, and methodological consistency across institutions. The article highlights the importance of institutional and algorithmic support for accounting digitalization, which consists in the regulatory formalization of indicator-generation algorithms as an independent object of governance. It is demonstrated that methodological guidelines for the USIS should establish a formalized link between accounting entries, analytical dimensions, and aggregated management indicators, regardless of departmental affiliation or software environment. The study concludes that the implementation of the proposed methodological and institutional approaches creates prerequisites for the practical realization of the "once-only" principle, enhances the quality and transparency of public management decisions, and transforms accounting from a reporting tool into a system-forming element of public governance.

Keywords: accounting, accounting information, public governance, Unified State Information System, USIS, methodological adaptation of accounting, meso-accounting, management indicators, digitalization, agrarian sector.

Peer-reviewed, approved and placed: 02.01.2026.

Постановка проблеми. В умовах цифрової трансформації економіки та переходу до даних як ключового ресурсу публічного управління актуалізується необхідність переосмислення ролі бухгалтерського обліку в системі державного регулювання. Традиційна модель обліку, орієнтована на ретроспективну фіксацію господарських операцій і формування звітності для обмеженого кола зовнішніх користувачів, виявляється недостатньою для забезпечення сучасних управлінських потреб держави.

Для аграрного сектору, який виконує стратегічні функції забезпечення продовольчої безпеки, формування експортного потенціалу та наповнення бюджету, держава потребує не лише підсумкових звітних форм, а безперервного доступу до верифікованої облікової інформації, що охоплює як фінансові, так і нефінансові параметри діяльності підприємств (земельні ресурси, обсяги виробництва, біологічні активи, трудові ресурси, територіальну прив'язку) [1-3].

Разом із тим чинна система державного управління характеризується відомчою фрагментацією інформаційних запитів. Державна податкова служба, органи статистики, Пенсійний фонд та галузеві регулятори формують

автономні вимоги до звітності, використовуючи однорідні економічні показники за різною методологією та в різних форматах. Це призводить до дублювання інформаційних потоків, виникнення несумісних інтерпретацій одних і тих самих господарських процесів та зниження аналітичної цінності обліково-звітної інформації для цілей державного управління.

Попри задекларованість принципу «подано один раз – використано багаторазово», його практична реалізація стримується відсутністю узгодженого управлінсько-інституційного базису, який би забезпечував координацію міжвідомчих запитів на рівні економічного змісту облікових даних, а не форм звітності. Облік і надалі використовується переважно як інструмент формального звітування, а не як системоутворювальний елемент управлінської інфраструктури держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика формування й використання облікової інформації в системі публічного управління дедалі частіше розглядається крізь призму обмеженості традиційної фінансової звітності як універсального джерела даних для державного регулювання. Так, М. І. Бондар наголошує, що «бухгалтерська звітність – це модель, що відрізняється від реального господарського життя фірми» [4, с. 146], підкреслюючи розрив між звітною репрезентацією та фактичною економічною динамікою. Цю тезу він конкретизує через характеристику ретроспективної природи звітних форм: вони «відображають фінансові результати минулих подій» і не забезпечують достатньої інформаційної бази для прогнозування та оцінки ефективності використання ресурсів [4, с. 148]. У контексті дискусій щодо ролі МСФЗ у задоволенні інформаційних потреб держави наявні різноспрямовані підходи. Зокрема, В. Б. Моссаковський висловлює думку, що «перехід на міжнародні стандарти фінансової звітності дає змогу отримати зведені дані, що відповідають потребам органів управління всіх рангів» [5, с. 3]. Водночас у науковому дискурсі домінує критичне уточнення цієї позиції: навіть за умов застосування МСФЗ фінансова звітність не формує повного масиву даних, потрібного для регуляторних рішень, особливо в аграрному секторі, де вагому роль відіграють нефінансові та територіально прив'язані параметри (земля, біологічні активи, виробничі обсяги тощо). Важливий методологічний акцент у літературі пов'язаний із розведенням понять «облік» і «звітність» та пріоритетом інтегрованої бази даних над статичними формами подання. Т. М. Сльозко аргументує, що облік має ґрунтуватися на правилах облікової методології, а звітність може формуватися різними користувачами на основі даних інтегрованої бази відповідно до їхніх потреб [6, с. 117]. В.В. Деречин та ін. висловлюють твердження щодо необхідності формування прозорої фінансової звітності та забезпечення інтеграції інтересів стейкхолдерів в обліковій політиці підприємства [7]. Такий підхід методологічно узгоджується з логікою єдиної державної інформаційної системи, де звітність виступає похідним аналітичним інтерфейсом, тоді як первинні облікові записи - джерелом багаторазово використовуваних управлінських даних.

Окремий пласт досліджень стосується інституційно-рівневої організації облікової інформації. С. Ф. Голов підкреслює, що «МСФЗ – це стандарти

фінансової звітності, тому визначають лише вимоги до вихідної інформації... а не до всієї інформаційної системи бухгалтерського обліку» [8, с. 5], що посилює аргумент на користь ширшої методологічної рамки формування даних для публічного управління. Водночас розвиток «проміжного» рівня агрегування даних пов'язується з концептом мезообліку: в теорії систем «мезо» трактується як проміжна ланка між мікро- та макросистемами [9, с. 12], а у вимірі масштабів обліку В. А. Дерій обґрунтовує потребу виділення мезообліку як окремої класифікаційної ознаки [10]. Це безпосередньо співвідноситься з архітектурою ЄДІС, де мікрорівень генерує первинні дані, мезорівень забезпечує їх територіально-галузеве узгоджене агрегування, а макрорівень – інтеграцію в Систему національних рахунків.

Зв'язок облікової інформації із СНР у сучасних підходах трактують як передумову підвищення аналітичної спроможності держави. Наголошується, що гармонізація обліково-аналітичної системи із СНР здатна розширити аналітичні можливості даних та підвищити ефективність управління на різних рівнях, а М. М. Шигун акцентує: облік має бути інтегрований у макрооблікову систему через багаторівневе формування звітів [11, с. 456].

В.С. Ніценко та М.М. Гоголь приділили увагу щодо потреби інтеграції існуючої системи відокремлених елементів системи обліку, у т.ч. управлінського, в єдину систему вертикального обліку [12; 13].

Отже, попри наявність вагомих теоретичних і прикладних напрацювань щодо обмеженості звітності, ролі інтегрованих баз даних, мезорівневого агрегування та макроінтеграції через СНР, недостатньо розкритим залишається питання цілісного методологічно-інституційного механізму, який би забезпечував алгоритмічно відтворюване перетворення первинних фінансових і нефінансових облікових даних на стандартизовані показники ЄДІС, придатні для безшовного міжвідомчого використання у публічному управлінні. Саме ця прогалина й зумовлює постановку завдань даного дослідження.

У цьому контексті ключовою науковою та прикладною проблемою є відсутність цілісного механізму інтеграції обліково-звітної інформації аграрних підприємств у систему державного управління, який би поєднував інституційне узгодження управлінських запитів, нормативну легітимізацію облікових атрибутів та стандартизовану комунікацію між бізнесом і державними інституціями. Розв'язання цієї проблеми потребує формування управлінсько-інституційного базису, здатного трансформувати облікову інформацію з фрагментованого набору звітних даних у єдиний, методологічно узгоджений управлінський ресурс держави.

Метою статті є розвиток теоретичних положень та удосконалення методологічних і інституційних засад формування облікової інформації в Єдиній державній інформаційній системі публічного управління як інтегрованого інформаційного середовища, що забезпечує трансформацію бухгалтерського обліку у системоутворювальний елемент публічного управління.

Основні результати дослідження. Для реалізації інтеграційного підходу до формування облікової інформації в ЄДІС публічного управління необхідне

чітке структурування методологічних та інституційних складових цього процесу. Йдеться не про технічну адаптацію обліку до цифрових платформ, а про формування цілісної системи, у межах якої бухгалтерський облік функціонує як первинне джерело управлінсько значущих даних, придатних для багаторазового використання різними інституціями державного управління.

У цьому контексті ключового значення набуває поєднання методичних рішень, що забезпечують відтворюваність і зіставність управлінських показників, з інституційними механізмами їх нормативної легітимізації та міжвідомчого узгодження. Саме така комбінація дозволяє подолати відомчу фрагментацію обліково-звітної інформації, реалізувати принцип «подано один раз – використано багаторазово» та забезпечити трансформацію обліку з інструмента формального звітування у системоутворювальний елемент публічного управління.

Методологічно-інституційні складові формування облікової інформації в ЄДИС публічного управління, їх зміст та функціональні результати узагальнено в табл. 1.

Таблиця 1. Методологічно-інституційні складові формування облікової інформації в Єдиній державній інформаційній системі (ЄДИС) публічного управління, дослідження автора

Складова	Зміст (методологічне та інституційне наповнення)	Функціональний результат (продукт для публічного управління)
Методична адаптація бухгалтерського обліку	Узгодження плану рахунків, аналітичних розрізів і облікових реєстрів із зведеним протоколом фінансових і нефінансових показників; розширення об'єктів обліку для фіксації нефінансових параметрів діяльності (земельні ресурси, біологічні активи, трудовий потенціал, просторові характеристики).	Трансформація первинного бухгалтерського обліку в безпосереднє джерело управлінсько релевантної та інституційно придатної інформації для системи публічного управління.
Декомпозиція управлінських показників у систему облікових атрибутів	Подання кожного показника зведеного протоколу через структурований набір облікових атрибутів (об'єкт обліку, економічний зміст, одиниця виміру, часовий період, територіальна прив'язка), що фіксуються на рівні первинного облікового факту.	Забезпечення повної відтворюваності управлінських показників безпосередньо з первинних облікових даних; усунення залежності державного моніторингу від статичних відомчих форм звітності.
Інституційно-алгоритмічне забезпечення цифровізації обліку	Розроблення та впровадження методичних рекомендацій до ЄДИС, які закріплюють формалізовані алгоритми розрахунку фінансових і нефінансових показників на основі бухгалтерських проведень і аналітичних реєстрів; нормативне визнання цих алгоритмів через відомчі регламенти та інтеграцію в цифрову інфраструктуру ЄДИС.	Легітимізація автоматизовано сформованих облікових даних як офіційної, верифікованої та багаторазово використовуваної інформаційної бази для прийняття стратегічно орієнтованих рішень у системі публічного управління.

Узагальнені в табл. 1 методологічно-інституційні складові формування облікової інформації в ЄДИС публічного управління свідчать, що інтеграційна придатність облікових даних забезпечується не технічними рішеннями, а насамперед методичним та нормативним узгодженням облікових атрибутів. Методична адаптація бухгалтерського обліку та декомпозиція управлінських показників у систему облікових атрибутів створюють умови для формування відтворюваних і зіставних управлінських даних безпосередньо з первинного облікового факту.

Методичне регламентування алгоритмів формування показників у цифровому середовищі забезпечує уніфіковане трактування облікової інформації незалежно від програмного забезпечення, тоді як нормативно-інституційне закріплення легітимізує облікові дані як офіційну інформаційну основу прийняття управлінських рішень. У сукупності це підтверджує доцільність розгляду бухгалтерського обліку як системоутворювального елемента ЄДИС публічного управління, а не лише інструмента формального звітування.

Методична адаптація обліку в межах Єдиної державної інформаційної системи полягає в узгодженні методики фінансового та управлінського обліку з вимогами зведеного протоколу фінансових і нефінансових показників, сформованого на попередньому управлінсько-інституційному етапі. На відміну від традиційного підходу, за якого облікова методика орієнтується переважно на формування окремих форм фінансової, податкової або статистичної звітності, у запропонованій моделі вона проектується виходячи з необхідності забезпечення цілісного, відтворюваного та інституційно узгодженого масиву управлінсько значущої інформації.

Ключовою вимогою методичної адаптації є здатність системи бухгалтерського обліку формувати всі показники, визначені зведеним протоколом, незалежно від напрямів їх подальшого інституційного використання. Це передбачає таку побудову плану рахунків, аналітичних розрізів і облікових реєстрів, за якої кожен фінансовий і нефінансовий показник має чітко визначене джерело формування в обліку, однозначний економічний зміст і можливість автоматизованого агрегування в межах інформаційних систем публічного управління.

Інтеграція нефінансових параметрів здійснюється на рівні первинних облікових записів, у межах яких кожна господарська операція фіксується як багатовимірний інформаційний об'єкт, що поєднує фінансові та нефінансові атрибути. Такий підхід забезпечує їх однозначну ідентифікацію, вимірюваність та подальшу агрегованість без втрати економічного змісту й без необхідності додаткової трансформації інформації на етапі звітування.

Саме завдяки багатовимірності первинного облікового запису з'являється можливість подолати обмеженість традиційної звітності, яку М. І. Бондар обґрунтовано характеризує як модель, що нерідко відхиляється від реального господарського життя та є недостатньо інформативною для прогнозування і прийняття управлінських рішень [4, с. 146]. Вихід за межі статичної звітної моделі зумовлює необхідність розширення масштабів використання облікових даних і трансформації бухгалтерського обліку з локального

інструмента підприємства у базовий елемент загальнодержавної інформаційної архітектури.

У цьому контексті формування Єдиної державної інформаційної системи (ЄДІС) ґрунтується на розумінні обліку як багаторівневої інформаційної системи, здатної забезпечити формування управлінсько релевантних даних не лише на рівні окремого суб'єкта господарювання (мікрорівень), а й у масштабах територіальних громад, регіонів і галузей економіки. Традиційне трактування бухгалтерського обліку як системи фіксації та узагальнення операцій окремого підприємства виявляється недостатнім для потреб сучасного публічного управління аграрним сектором, яке потребує інтегрованих, зіставних і багаторазово використовуваних інформаційних масивів.

Як слушно зазначає В. А. Дерій, у класифікації бухгалтерського обліку за обсягом (масштабом) доцільно виокремлювати мезооблік як проміжну ланку між мікро- та макрорівнями економічної системи [10, с. 7–11]. У межах ЄДІС мезорівень бухгалтерського обліку набуває особливого значення, оскільки саме він забезпечує перехід від індивідуальних облікових даних підприємств до узагальненої інформації, необхідної для регіонального, галузевого та міжвідомчого управління.

У теорії систем поняття «мезо» традиційно трактується як проміжний рівень між мікро- та макросистемами [11, с. 12]. В умовах розбудови ЄДІС мезооблік доцільно розглядати як загальний облік на рівні адміністративно-територіальних одиниць або галузей економіки, який забезпечує агрегування первинних даних суб'єктів господарювання для потреб регіонального та секторального публічного управління. Саме на цьому рівні формуються інформаційні масиви щодо використання земельних ресурсів, стану біологічних активів, зайнятості та виробничого потенціалу аграрного сектору.

Ієрархічний характер такої системи підтверджується науковою позицією М. М. Шигун, яка наголошує, що сучасний бухгалтерський облік має бути інтегрований у макрооблікову систему через багаторівневе формування інформації на різних економічних рівнях, з тим щоб забезпечити управлінські потреби, які постійно змінюються під впливом зовнішнього середовища [12, с. 456]. У контексті ЄДІС це означає необхідність методичної адаптації обліку, за якої дані, сформовані на мікрорівні, є методологічно сумісними з вимогами мезо- та макрорівнів публічного управління.

Інтеграція облікових даних у макрорівень, зокрема в систему національних рахунків (СНР), через ЄДІС дозволяє вирішити проблему розриву між обліковою моделлю та реальною господарською практикою, на яку звертає увагу М. І. Бондар [4, с. 146]. Гармонізація обліково-аналітичних процедур мікрорівня з макропоказниками СНР створює передумови для розширення аналітичних можливостей обліково-звітної інформації та підвищення ефективності управлінських рішень як на рівні підприємств, так і на рівні держави загалом.

У системі публічного управління така логіка реалізується через функціонування ЄДІС як багаторівневого обліково-інформаційного контуру, в межах якого:

- на мікрорівні забезпечується методологічна коректність бухгалтерського обліку та фіксація багатовимірних фінансових і нефінансових атрибутів господарських операцій (за Т. М. Сльозком – «чистота облікової методології» [6, с. 121]);
- на мезорівні здійснюється галузева й територіальна декомпозиція показників, необхідних для регіонального та секторального управління аграрним сектором;
- на макрорівні формується верифікований інформаційний ресурс для державного стратегування, фіскальної політики та моніторингу продовольчої безпеки.

Такий підхід дозволяє реалізувати інформаційний потенціал бухгалтерського обліку, який, за зауваженням С. Ф. Голова, є штучно обмеженим у межах МСФЗ через їх орієнтацію передусім на потреби інвесторів, а не на завдання публічного управління [15, с. 5]. Запровадження ЄДІС на основі методичної адаптації обліку трансформує бухгалтерський облік у системний генератор управлінсько придатних даних, здатних забезпечувати потреби управління на мікро-, мезо- та макрорівнях.

У результаті проведеного дослідження обґрунтовано доцільність розгляду бухгалтерського обліку як багаторівневої інтегрованої системи, що охоплює:

мікрооблік – бухгалтерський облік на рівні окремого суб'єкта господарювання, який забезпечує фіксацію первинних фінансових і нефінансових атрибутів господарських операцій та виступає базовим джерелом даних;

мезооблік – проміжний рівень агрегування облікової інформації в розрізі галузей, регіонів, територіальних громад та інших інституційних утворень, який забезпечує формування управлінсько релевантних показників для регіонального й секторального публічного управління;

макрооблік – рівень узагальнення облікових даних у межах Системи національних рахунків, що забезпечує формування макроекономічних індикаторів для державного стратегування, фіскальної політики та моніторингу соціально-економічного розвитку.

У межах Єдиної державної інформаційної системи публічного управління зазначені рівні обліку не функціонують автономно, а поєднуються в єдиний обліково-інформаційний контур, у межах якого мікрооблік забезпечує формування первинних облікових даних, мезооблік – їх інституційно та територіально узгоджене агрегування, а макрооблік – інтеграцію в систему національних рахунків. Така архітектура створює методологічні передумови для практичної реалізації принципу «подано один раз – використано багаторазово» та трансформації бухгалтерського обліку у системоутворювальний елемент публічного управління.

Методична цілісність цієї інтеграції досягається шляхом гармонізації обліково-аналітичної системи з вимогами Системи національних рахунків, що дає змогу істотно розширити аналітичні можливості облікової інформації та підвищити ефективність управлінських рішень на мікро-, мезо- та макрорівнях. При цьому, як зазначає М. М. Шигун, сучасний бухгалтерський облік має бути інтегрований у макрооблікову систему саме через багаторівневе

формування звітної та аналітичної інформації, що забезпечує її придатність для стратегічного управління [11, с. 456]. Таке поєднання методик дозволяє перетворити обліковий запис на верифікований управлінський ресурс, результатом взаємодії якого в межах єдиного цифрового середовища стає обгрунтоване державницьке рішення.

Логіку побудови зазначеної системи, механізми взаємозв'язку її структурних елементів та послідовність трансформації облікових атрибутів у продукт публічного управління узагальнено на рис. 1.

Рис. 1. Архітектура формування обліково-інформаційного контуру ЄДІС в системі публічного управління, дослідження автора

Поданий на рисунку обліково-інформаційний контур ЄДІС відображає інтегровану багаторівневу архітектуру формування облікової інформації в системі публічного управління аграрним сектором. У межах цієї архітектури реалізується принцип «подано один раз – використано багаторазово», за якого первинні облікові дані мікрорівня без дублювання використовуються для мезо- та макрорівневих управлінських потреб на основі уніфікованих методичних правил їх агрегування та інтерпретації.

Ключовою особливістю запропонованого контуру є методично регламентована інтеграція нефінансових параметрів аграрної діяльності (земля, біологічні активи, обсяги виробництва, територіальна прив'язка), що забезпечує галузеву релевантність і аналітичну повноту управлінських рішень. Управлінська придатність облікової інформації формується не на етапі звітності, а на рівні первинного облікового запису як багатовимірного інформаційного об'єкта, структурованого за єдиною системою облікових атрибутів.

Таким чином, зображений на рисунку обліково-інформаційний контур ЄДИС демонструє не лише цифрову інтеграцію даних, а й методичну трансформацію бухгалтерського обліку з інструмента звітування у системоутворювальний елемент публічного управління, що забезпечує методологічну єдність показників та обґрунтованість державних рішень у аграрному секторі. Управлінська придатність облікової інформації забезпечується не на етапі звітності, а на стадії первинного облікового запису, що принципово змінює роль обліку в державному управлінні аграрним сектором».

Декомпозиція показників у межах методологічної бази інтеграційної моделі полягає у представленні кожного фінансового та нефінансового показника зведеного протоколу через сукупність базових облікових атрибутів, що формуються на рівні первинного бухгалтерського обліку. Такий підхід забезпечує перехід від агрегованих управлінських індикаторів до чітко ідентифікованих джерел їх виникнення та дозволяє безпосередньо пов'язати управлінський запит інституцій публічного управління з конкретним господарським фактом на рівні суб'єкта господарювання.

У межах запропонованої моделі кожен показник зведеного протоколу підлягає декомпозиції на мінімально необхідний та достатній набір облікових атрибутів, зокрема:

- об'єкт обліку (актив, зобов'язання, господарська операція, ресурс, біологічний актив тощо);
- одиницю виміру (грошову, натуральну, умовну або комбіновану);
- часовий параметр (дата здійснення операції, звітний період);
- територіальну прив'язку (територіальна громада, регіон, кадастрова ділянка, виробничий підрозділ);
- економічний зміст (доходи, витрати, фінансовий результат, обсяг виробництва, зайнятість, ресурсне використання).

Застосування декомпозиції дозволяє уніфікувати методологію формування фінансових і нефінансових показників та усунути різночитання їх економічної сутності між податковими, статистичними, соціальними та галузевими інституціями публічного управління. У межах такого підходу будь-який агрегований індикатор (наприклад, обсяг реалізації, фонд оплати праці, податкове зобов'язання або валова додана вартість) розглядається не як самостійний звітний показник, а як результат формалізованої комбінації первинних облікових атрибутів, закладених на мікрорівні.

Особливе методологічне значення декомпозиції полягає в забезпеченні трасованості обліково-інформаційних потоків у системі публічного управління – можливості відтворення управлінського показника від рівня стратегічного узагальнення (державна політика, галузеве регулювання, соціальні програми) до конкретної господарської операції. Це створює передумови для автоматизованої верифікації даних, міжвідомчого обміну інформацією та повторного використання ідентичних облікових фактів без втрати економічного змісту й без дублювання облікових процедур.

Крім того, декомпозиція показників формує методологічну основу для їх машинозчитуваного подання та інтеграції в цифрову інфраструктуру публічного управління, зокрема у форматах XML/XBRL. Чітке

структурування облікових атрибутів дозволяє трансформувати первинні записи у стандартизовані інформаційні пакети, придатні для автоматичного контролю, аналітичної обробки та прийняття управлінських рішень у межах Єдиної державної інформаційної системи публічного управління.

Таким чином, декомпозиція показників виступає ключовим методологічним механізмом інтеграції бухгалтерського обліку в систему публічного управління, забезпечуючи цілісність, відтворюваність і управлінську релевантність даних на всіх рівнях їх використання – від первинного облікового факту до формування державної аграрної політики.

Методичне регламентування алгоритмів формування показників Єдиної державної інформаційної системи (ЄДІС) є системоутворювальним елементом методологічної бази інтеграційної моделі, оскільки саме на цьому рівні забезпечується однозначний, відтворюваний та інституційно визнаний зв'язок між первинним бухгалтерським обліком і управлінськими показниками, що використовуються в системі публічного (державного) управління.

На відміну від традиційної практики, за якої правила розрахунку показників імпліцитно закладені у форми звітності або конкретні програмні продукти, запропонована модель передбачає нормативне та методичне закріплення алгоритмів формування показників як самостійного об'єкта регулювання. У цьому контексті об'єктом методичного впливу виступає не форма подання інформації, а логіка її формування безпосередньо з облікових даних.

Ключовим інструментом реалізації зазначеного підходу є методичні рекомендації до ЄДІС, структура яких (табл. 2) відображає послідовний перехід від узгодженого управлінського запиту держави до алгоритмічно відтворюваних фінансових і нефінансових показників. У межах цих рекомендацій бухгалтерський облік позиціонується як базовий генератор управлінсько релевантної інформації, незалежний від форм звітності та конкретного програмного середовища.

Методичні рекомендації визначають склад фінансових і нефінансових показників відповідно до зведеного протоколу, при цьому нефінансові параметри аграрної діяльності (земля [2], праця [16; 17], біологічні активи [6], обсяги виробництва [3; 4], територіальна прив'язка [18; 19]) розглядаються як повноцінні об'єкти управлінського обліку, інтегровані з фінансовими даними в межах єдиного обліково-інформаційного контуру.

Центральне місце у структурі рекомендацій займає регламентація алгоритмічного формування показників ЄДІС, яка встановлює формалізовані правила трансформації бухгалтерських проведень, аналітичних розрізів і облікових реєстрів у стандартизовані управлінські індикатори. Важливим методичним доповненням цього механізму є декомпозиція показників у систему облікових атрибутів, що забезпечує повну трасованість даних – від агрегованого показника до первинного господарського факту.

Завершальні положення методичних рекомендацій визначають наскрізну логіку руху облікової інформації в ЄДІС, загальні засади її контролю та верифікації, а також вимоги до формалізації даних у машинозчитуваних форматах (XML / XBRL), що забезпечує готовність інформації до безшовного міжвідомчого обміну.

Таким чином, структура методичних рекомендацій до ЄДІС фіксує системний підхід до методологічного забезпечення інтеграційної моделі, у межах якого алгоритмічне формування показників виступає прикладною реалізацією нормативно узгоджених правил інтерпретації облікової інформації та інструментом забезпечення єдності управлінських рішень у системі публічного управління табл. 2.

Таблиця 2. Структура та змістове наповнення методичних рекомендацій щодо алгоритмічного формування показників ЄДІС, дослідження автора

№	Розділ методичних рекомендацій	Зміст методичного регулювання	Функціональне призначення в ЄДІС
1	Загальні методологічні положення	Визначення цілей ЄДІС; принципу єдиного інформаційного простору; ролі бухгалтерського обліку як базового генератора даних; незалежності від форм звітності та програмного забезпечення	Формування єдиної методологічної рамки функціонування системи
2	Фінансові показники ЄДІС	Перелік фінансових показників зведеного протоколу; джерела їх формування (рахунки, реєстри); загальні принципи алгоритмічного розрахунку	Уніфікація фінансової інформації для фіскальних і макроекономічних цілей
3	Нефінансові показники ЄДІС	Визначення нефінансових облікових атрибутів (земля, праця, біоактиви, виробництво); розширення об'єктів управлінського обліку; інтеграція з фінансовими даними	Забезпечення галузевої, соціальної та територіальної аналітики
4	Алгоритмічне формування показників	Формалізовані алгоритми розрахунку фінансових і нефінансових показників на основі проводок, аналітики та реєстрів; нормативне закріплення алгоритмів	Автоматичне та ідентичне формування показників незалежно від облікового ПЗ
5	Декомпозиція показників у облікові атрибути	Представлення кожного показника через набір атрибутів: об'єкт, вимір, період, територія, економічний зміст	Повна відтворюваність показників із первинного облікового факту
6	Обліково-інформаційний контур ЄДІС	Визначення наскрізної логіки руху даних: первинний факт → обліковий атрибут → агрегований показник	Цілісність і несуперечливість інформаційного потоку
7	Методичні засади контролю та верифікації	Загальні правила контролю повноти, логічної узгодженості та міжпоказникових зв'язків; вимоги до автоматизованої перевірки	Методичне підґрунтя для реалізації контролю в Блоці 3
8	Формалізація та машинозчитуваність	Кодування фінансових і нефінансових атрибутів у форматах XML / XBRL	Готовність даних до безшовного міжвідомчого обміну

Представлена структура методичних рекомендацій до Єдиної державної інформаційної системи (ЄДІС) відображає системний підхід до методологічного забезпечення інтеграційної моделі обліково-інформаційного простору держави. Вона фіксує логіку переходу від узгодженого управлінського запиту, сформованого на управлінсько-інституційному етапі, до формалізованих і алгоритмічно відтворюваних правил інтерпретації первинної бухгалтерської інформації, придатної для автоматизованого використання у системі публічного управління.

Ключовою особливістю методичних рекомендацій є закріплення пріоритету облікової інформації над звітною формою. У межах цієї логіки бухгалтерський облік позиціонується як базовий генератор управлінсько релевантних даних, тоді як звітність розглядається як похідний аналітичний інтерфейс, що формується автоматично відповідно до функціональних потреб інституцій-споживачів. Такий підхід забезпечує методологічну єдність фінансових і нефінансових показників незалежно від відомчої належності, програмного середовища чи організаційно-правової форми суб'єктів господарювання.

Інтеграція фінансових і нефінансових показників у межах єдиної методичної рамки, доповнена їх декомпозицією у систему облікових атрибутів, створює умови для повної відтворюваності управлінських індикаторів із первинного облікового факту та формує підґрунтя для автоматизованого контролю, логічної верифікації й міжвідомчого обміну даними без дублювання інформаційних запитів до бізнесу.

Центральним елементом методичних рекомендацій є алгоритмічне формування показників ЄДІС, у межах якого встановлюється формалізований зв'язок між обліковими записами, аналітичними розрізами та агрегованими управлінськими індикаторами. Саме цей елемент забезпечує перехід від концептуальних методологічних положень до прикладних механізмів обробки облікової інформації в цифровому середовищі публічного управління. У зв'язку з цим наступним логічним кроком є конкретизація алгоритмів формування фінансових і нефінансових показників, закріплених у методичних рекомендаціях до ЄДІС. Фрагмент таких алгоритмів наведено в табл. 3.

Наведений фрагмент алгоритмів формування фінансових і нефінансових показників Єдиної державної інформаційної системи демонструє прикладну реалізацію методологічного переходу від звітно-орієнтованого підходу до алгоритмічно регламентованого використання первинної облікової інформації в системі публічного управління.

По-перше, таблиця підтверджує можливість формування управлінських показників безпосередньо з бухгалтерських рахунків, реєстрів і об'єктів управлінського обліку без прив'язки до конкретних форм звітності. Це забезпечує методологічну єдність показників та їх відтворюваність незалежно від програмного середовища чи відомчої належності користувачів.

По-друге, поєднання фінансових (F-показники) та нефінансових (N-показники) індикаторів у межах єдиного алгоритмічного простору підтверджує інтеграційний характер ЄДІС та її придатність до управління аграрним сектором, де нефінансові параметри (земельні ресурси, обсяги виробництва, зайнятість) є ключовими для прийняття управлінських рішень.

Таблиця 3. Фрагмент алгоритмів формування фінансових і нефінансових показників у методичних рекомендаціях до Єдиної державної інформаційної системи, дослідження автора

Код показника	Назва показника	Облікова база формування (рахунки / об'єкти)	Аналітичні атрибути та правила інтерпретації
F1	Дохід (виручка) від реалізації	Рахунки доходів класу 7; реєстр реалізації	Об'єкт обліку – продукція / послуга; одиниця виміру – гривня; період – звітний; територіальна ознака – місце здійснення операції
F2	Витрати операційної діяльності	Рахунки витрат класу 9; реєстри витрат	Об'єкт калькулювання; економічний зміст витрат; період; структурний підрозділ
F8	Фонд оплати праці	Реєстр нарахування заробітної плати	Працівник; категорія зайнятості; період; територіальна ознака
N1	Площа сільськогосподарських угідь	Земельний та управлінський облік; дані ДЗК	Об'єкт – земельна ділянка; одиниця виміру – гектар; територіальна прив'язка – громада / регіон
N3	Обсяг виробництва (натуральний)	Первинний виробничий облік	Номенклатура продукції; одиниця виміру; період; технологічна культура
N6	Кількість найманих працівників	Кадровий облік; персоналізовані дані	Категорія зайнятості; період; структурний підрозділ

По-третє, використання системи аналітичних атрибутів (об'єкт обліку, одиниця виміру, період, територіальна та організаційна ознаки) забезпечує трасованість кожного управлінського показника до первинного господарського факту. Це створює передумови для автоматизованої верифікації даних, міжвідомчої інтерпретації та реалізації принципу «подано один раз – використано багаторазово».

Таким чином, представлений фрагмент алгоритмів підтверджує, що методичне регламентування формування показників ЄДИС виступає ключовим інструментом трансформації бухгалтерського обліку у системоутворювальний елемент публічного управління аграрним сектором, забезпечуючи прозорість, порівнянність і управлінську придатність обліково-інформаційних ресурсів держави.

Висновки. Проведене дослідження підтвердило, що ключовою проблемою сучасного публічного управління аграрним сектором є фрагментарність обліково-звітної інформації, зумовлена відомчою роз'єднаністю інформаційних запитів, орієнтацією бухгалтерського обліку на формальну звітність та відсутністю методологічно узгодженого механізму інтеграції фінансових і нефінансових даних у єдиному інформаційному просторі держави. За таких умов облікова інформація втрачає управлінську придатність, а принцип «подано один раз – використано багаторазово» залишається декларативним.

У статті обґрунтовано, що розв'язання зазначеної проблеми можливе лише за умови методичної та інституційної трансформації бухгалтерського

обліку з інструмента ретроспективного звітування у системоутворювальний елемент Єдиної державної інформаційної системи публічного управління. Запропонований підхід ґрунтується на методичній адаптації обліку до вимог зведеного протоколу фінансових і нефінансових показників, декомпозиції управлінських індикаторів у систему облікових атрибутів та нормативному закріпленні алгоритмів їх формування в цифровому середовищі.

Доведено, що інтеграція нефінансових параметрів аграрної діяльності (земельні ресурси, біологічні активи, обсяги виробництва, зайнятість, територіальна прив'язка) на рівні первинного облікового запису забезпечує галузеву релевантність, аналітичну повноту та відтворюваність управлінських показників без додаткової трансформації на етапі звітності. Це принципово змінює роль бухгалтерського обліку в системі публічного управління – від допоміжного джерела звітних даних до базового генератора управлінсько значущої інформації.

У результаті дослідження сформовано концептуальну модель обліково-інформаційного контуру ЄДИС, що поєднує мікро-, мезо- та макрорівні обліку в єдину ієрархічну систему. Обґрунтовано, що саме мезорівень виступає критично важливою ланкою агрегування облікових даних для регіонального та галузевого управління, забезпечуючи методологічну сумісність первинної інформації підприємств із вимогами Системи національних рахунків.

Запропонована структура методичних рекомендацій до ЄДИС та фрагмент алгоритмів формування фінансових і нефінансових показників підтверджують практичну реалізованість інтеграційної моделі та можливість автоматизованого, ідентичного формування управлінських індикаторів незалежно від програмного забезпечення й відомчої належності користувачів. Це створює передумови для легітимізації автоматично сформованих облікових даних як офіційної інформаційної бази прийняття державних рішень.

Таким чином, мету дослідження досягнуто шляхом розвитку теоретичних положень та обґрунтування методологічних і інституційних засад формування облікової інформації в Єдиній державній інформаційній системі публічного управління. Отримані результати формують наукове підґрунтя для подальшого розвитку цифрової архітектури державного управління аграрним сектором та можуть бути використані при розробленні нормативних, методичних і прикладних рішень у сфері інтеграції обліково-інформаційних систем.

1. Деречин В.В., Ніценко В.С., Сухій Я.В., Чумаченко О.В. Формування облікової політики на підприємстві. Матеріали П'ятої міжнародної науково-практичної конференції «Ринкова трансформація економіки АПК». Харків: ХНТУСГ, 2007. С. 194-196.

2. Крюкова І.О., Ніценко В.С. Обліково-аналітична підтримка ефективного управління земельними ресурсами аграрних бізнес-структур. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. 2016. Том 15. Вип. 3 (34). С. 7-23. http://nbuv.gov.ua/UJRN/rectpu_2016_15_3_3

3. Ніценко В. С., Остапенко Р. М. Бізнес-аналіз та його інтеграція у стратегічне управління підприємствами. Стратегічні пріоритети розвитку бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах глобалізації: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 18 листопада 2025 р.) / за ред. проф. Назаренка О.В. Суми: СНАУ, 2025. С. 228-230. <https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2025/12/conf-14-11-25-materv.pdf>

4. Бондарь М.І. Інвестиційна діяльність: методика та організація обліку і контролю: моногр. К.: КНЕУ, 2008. 256 с.
5. Моссаковский В. Необходимость интеграции облікової інформації. Бухгалтерський облік і аудит. 2012. № 8. С. 3-9.
6. Сльозко Т.М. Бухгалтерський облік в умовах інституційних перетворень: теорія і практика: моногр. К.: Центр учбової літератури, 2013. 304 с.
7. Деречин В.В., Ніщенко В.С., Сухий Я.В., Чумаченко О.В. Формування облікової політики на підприємстві. Вісник Харк. нац. техн. ун-ту сільського господарства: Економічні науки. 2007. Вип. 64. С. 10-14.
8. Голов С. Теорія багатопільового бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік і аудит. 2011. № 4. С. 3-13.
9. Матковський Р.Б. Теоретичні засади розвитку мезоекономічних систем. Економіка і прогнозування. 2010. № 4. С. 9-21.
10. Дерій В. Проблеми обліку витрат і доходів підприємства та перспективи їх вирішення в Україні. Бухгалтерський облік і аудит. 2008. № 4. С. 7-11.
11. Шигун М.М. Розвиток моделювання системи бухгалтерського обліку: теорія і методологія: моногр. Житомир: ЖДТУ, 2009. 632 с.
12. Ніщенко В.С., Гоголь М.М. Сучасний стан системи управління і обліку на вертикально-інтегрованих підприємствах. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент». 2018. № 6(76). С. 49-52. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsna_ekon_2018_6_12
13. Ніщенко В.С. Управлінський облік в системі менеджменту агрохолдингу. Управління сучасним підприємством: Матеріали VII Міжнарод. наук.-практ. конф., Київ, 22-23 березня 2012 р.: Тези доп. К.: НУХТ, 2012. С. 240-241.
14. Бутинець Ф.Ф. Альфа і омега бухгалтерського обліку або моя болісна не сповідь: моногр. Житомир: ПП «Рута», 2007. 328 с.
15. Голов С. Теорія багатопільового бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік і аудит. 2011. № 4. С. 3-13.
16. Ніщенко В.С., Цуканов О.Ю., Жеріт О.П. Поняття і зміст виплати працівникам в бухгалтерському обліку. Зростання ролі бухгалтерського обліку в сучасній економіці: збірник тез та доповідей I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (21 лютого 2013 р.; м. Київ) / Відпов. за вип. Б.В. Мельник. К.: ТОВ «Всеукраїнський інститут права і оцінки», 2013. С. 175-179.
17. Ніщенко В.С., Цуканов О.Ю., Галицький О.М. Проблеми нормативно-правового регулювання обліку розрахунків з соціального забезпечення на підприємствах сільського господарства. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент». 2013. Вип. 6(57). С. 95-99. 0,23 уд.а. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsna_ekon_2013_6_22
18. Польова О. Л., Манеляк І. В., Маліцький П. О. Основні теоретичні підходи цифрової трансформації облікових систем підприємств аграрної сфери. Облік та оподаткування. 2024. DOI:<https://doi.org/10.5281/zenodo.14177870>
19. Шмігель О. Інформаційні системи бухгалтерського обліку в управлінській практиці менеджменту підприємства. Економічний дискурс. 2023. Вип. 1-2. С. 56-65. DOI:<https://doi.org/10.36742/2410-0919-2023-1-6>

1. Derechyn, V.V., Nitsenko, V.S., Sukhii, Ya.V., Chumachenko, O.V. (2007). Formuvannia oblikovoi polityky na pidpriemstvi. Materialy Piatoi mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Rynkova transformatsiia ekonomiky APK». Kharkiv: KhNTUSH. pp. 194-196.

2. Kriukova, I.O., Nitsenko, V.S. (2016). Accounting and analytical support for effective management of land resources of agrarian business structures. Market economy: modern management theory and practice. vol. 15, is. 3 (34), pp. 7-23. http://nbuv.gov.ua/UJRN/rectpu_2016_15_3_3

3. Nitsenko, V. S., Ostapenko, R. M. (2025). Biznes-analiz ta yoho intehtratsiia u stratehichne upravlinnia pidpriemstvamy. Stratehichni priorityty rozvytku bukhhalterskoho obliku, audytu ta opodatkuvannia v umovakh hlobalizatsii: materialy IV Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Sumy, 18 lystopada 2025 r.) / za red. prof. Nazarenka O.V. Sumy: SNAU. pp. 228-230. <https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2025/12/conf-14-11-25-materv.pdf>

4. Bondar, M.I. (2008). Investytsiina diialnist: metodyka ta orhanizatsiia obliku i kontroliu [Investment Activity: Methodology and Organization of Accounting and Control]. Kyiv: KNEU.

5. Mossakovskiy, V. (2012). Neobkhdnist intehratsii oblikovoi informatsii [The Need for Integration of Accounting Information]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt – Accounting and Auditing*, 8, 3–9 [in Ukrainian].
6. Sliozko, T.M. (2013). *Bukhhalterskyi oblik v umovakh instytutsiinykh peretvoren: teoriia i praktyka* [Accounting under Institutional Transformations: Theory and Practice]. Kyiv: Tsentр uchbovoi literatury.
7. Derechyn, V.V., Nitsenko, V.S., Sukhii, Ya.V., Chumachenko, O.V. (2007). Formuvannia oblikovoi polityky na pidpriemstvi. *Visnyk Khark. nats. tekhn. un-tu silskoho hospodarstva: Ekonomichni nauky*, Vyp. 64, S. 10-14.
8. Holov, S. (2011). *Teoriia bahatotsilovoho bukhhalterskoho obliku* [Theory of Multi-Purpose Accounting]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt – Accounting and Auditing*, 4, 3–13.
9. Matkovskiy, R.B. (2010). *Teoretychni zasady rozvytku mezoekonomichnykh system* [Theoretical Foundations of the Development of Meso-economic Systems]. *Ekonomika i prohnozuvannia – Economics and Forecasting*, 4, 9–21.
10. Derii, V. (2008). *Problemy obliku vytrat i dokhodiv pidpriemstva ta perspektyvy yikh vyrishennia v Ukraini* [Problems of Accounting for Costs and Revenues of Enterprises and Prospects for Their Solution in Ukraine]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt – Accounting and Auditing*, 4, 7-11.
11. Shyhun, M.M. (2009). *Rozvytok modeliuvannia systemy bukhhalterskoho obliku: teoriia i metodolohiia* [Development of Modeling of the Accounting System: Theory and Methodology]. Zhytomyr: ZhDTU.
12. Nitsenko, V.S., Gogol, M.M. (2018). Modern state of control system and account on the apeak-integrated enterprises. *Bulletin of the Sumy National Agrarian University. Series: Economics and Management*, 6(76), 49-52. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsna_ekon_2018_6_12
13. Nitsenko, V.S. (2012). *Upravlinskyi oblik v systemi menedzhmentu ahrokhodynhu. Upravlinnia suchasnym pidpriemstvom: Materialy VII Mizhnarod. nauk.-prakt. konf., Kyiv, 22-23 bereznia 2012 r.: Tezy dop. K.: NUKhT*. pp. 240-241.
14. Butynets, F.F. (2007). *Alfa i omega bukhhalterskoho obliku abo moia bolisna ne spovid* [Alpha and Omega of Accounting, or My Painful Non-Confession]. Zhytomyr: PP “Ruta”.
15. Holov, S. (2011). *Teoriia bahatotsilovoho bukhhalterskoho obliku* [Theory of Multi-Purpose Accounting]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt – Accounting and Auditing*, 4, 3–13.
16. Nitsenko, V.S., Tsukanov, O.Iu., & Zherit, O.P. (2013). *Poniattia i zmist vyplaty pratsivnykam v bukhhalterskomu obliku. Zrostantia roli bukhhalterskoho obliku v suchasni ekonomitsi: zbirnyk tez ta dopovidei I Mizhnarodnoi nauko-vo-praktychnoi internet-konferentsii (21 liutoho 2013 r.; m. Kyiv) / Vidpov. za vyp. B.V. Melnyk. K.: TOV «Vseukrainskyi instytut prava i otsinky»*. pp. 175-179.
17. Nitsenko, V. S., Tsukanov, O. Yu., Galitsky, O. M. (2013). Problems of regulatory and legal regulation of accounting of social security payments at agricultural enterprises. *Bulletin of the Sumy National Agrarian University. Series: Economics and Management*, 6(57), 95-99. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsna_ekon_2013_6_22
18. Polova, O.L., Maneliak, I.V., & Malitskyi, P.O. (2024). *Osnovni teoretychni pidkhody tsyfrovoy transformatsii oblikovykh system pidpriemstv ahrarynoi sfery* [Basic Theoretical Approaches to the Digital Transformation of Accounting Systems of Agricultural Enterprises]. *Oblik ta opodatkuвання – Accounting and Taxation*. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14177870>
19. Shmihel, O. (2023). *Informatsiini systemy bukhhalterskoho obliku v upravlinskii praktytsi menedzhmentu pidpriemstva* [Accounting Information Systems in the Management Practice of Enterprise Management]. *Ekonomichni dyskurs – Economic Discourse*, 1–2, 56–65. <https://doi.org/10.36742/2410-0919-2023-1-6>